

Capitolul I. Noțiuni generale privind obligațiile civile și comerciale

1.1. Considerații introductive

1.1.1. Delimitarea dreptului civil de dreptul comercial

Dreptul civil este acea ramură de drept privat care reglementează raporturile patrimoniale sau nepatrimoniale stabilite între persoane fizice și/sau persoane juridice aflate pe poziții de egalitate juridică.¹

Astfel cum s-a arătat în doctrină², din această definiție rezultă că elementele definitorii ale dreptului civil sunt: apartenența sa la sistemul de drept românesc; conținutul său este reprezentat de norme juridice care reglementează un anumit fascicul de relații sociale; obiectul său îl constituie raporturile juridice patrimoniale și nepatrimoniale; subiectele raporturilor juridice civile sunt persoanele fizice și persoanele juridice; metoda de reglementare a dreptului civil este egalitatea juridică a părților.

Dreptul civil reprezintă *dreptul comun* față de alte ramuri de drept, în special pentru ramurile de drept privat.³

¹ T. Pop, *Drept civil român. Teoria generală*, Ed. Lumina Lex, București, 1993, p. 9; G. Boroș, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, ed. a II-a, Ed. All Beck, București, 2002, p. 3.

² P. Trușcă, *Drept civil. Introducere în dreptul civil. Persoana fizică. Persoana juridică*, ed. a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2005, p. 11.

³ Relațiile contractuale între părțile în litigiu sunt guvernate de legislația civilă și comercială, nu de cea fiscală, iar actul încheiat este, în final, un act de gestiune încheiat între reclamant ca locator și pârâtă ca locatar, iar veniturile realizate din aceste activități economice ale reclamanților nu au natura juridică a taxelor și impozitelor, respectiv a veniturilor fiscale, în sens restrâns (I.C.C.J., s. com., decizia nr. 473 din 17 februarie 2009, www.scj.ro).

Dreptul comercial¹ este, de asemenea, o ramură de drept privat, parte a sistemului de drept românesc, care reglementează raporturile patrimoniale sau nepatrimoniale din sfera activității de comerț, considerate de lege *facte de comerț*, care se nasc, de regulă, între *persoane care au calitatea de comerciant* și care se află pe poziție de egalitate juridică.²

Dacă subiectele raporturilor juridice civile sunt persoanele fizice și/sau persoanele juridice, cărora nu li se cere o calitate specială, în cazul raporturilor juridice comerciale, cel puțin una dintre părți trebuie să aibă calitatea de comerciant.

Prin săvârșirea, cu caracter profesional, a unor fapte de comerț obiective, dintre cele enumerate la art. 3 C. com., persoana care le săvârșește dobândește calitatea de comerciant, în conformitate cu dispozițiile art. 7 C. com., potrivit cărora „sunt comercianți aceia care fac fapte de comerț, având comerțul ca profesiune obișnuită, și societățile comerciale.”

Deci, au calitatea de comerciant persoanele fizice care săvârșesc fapte de comerț ca profesiune obișnuită și societățile comerciale.

Devenind comerciant, toate actele și faptele juridice ale persoanei respective sunt prezumate a fi comerciale și sunt supuse legii comerciale, potrivit art. 4 C. com.

Dispozițiile art. 4 C. com. instituie o prezumție de comercialitate pentru toate obligațiile comerciantului, prezumție care poate fi răsturnată, dar numai prin dovedirea fie a caracterului civil al obligației, fie a caracterului necomercial al acesteia, care rezultă din însuși actul săvârșit de comerciant.³

Aplicarea prezumției de comercialitate tuturor actelor și operațiilor comerciantului are drept consecință supunerea acestora regimului

¹ *Commercium* (operațiuni legate de marfă), provenit din *cum – cu* și *merx – marfă*.

² I.N. *Fințescu*, *Curs de drept comercial*, vol. I, București, 1929, p. 7; S. *Angheni*, M. *Volonciu*, C. *Stoica*, *Drept comercial*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 2.

³ Calitatea de comerciant a părâtei nu schimbă natura civilă a obligațiilor acesteia, invocate în cauză și calificate astfel de Legea nr. 10/2001, care reprezintă temeiul chemării în judecată și a părâtei menționate, natura civilă fiind avută în vedere ca excepție și de dispozițiile art. 4 C. com., dispoziții corect aplicate și de către instanța a cărei decizie este recurată (I.C.C.J., s. com. decizia nr. 2351 din 26 iunie 2008, www.scj.ro).

juridic special al obligațiilor comerciale, guvernat de reguli speciale, derogatorii de la dreptul comun.

În conformitate cu prevederile art. 56 C. com., „dacă un act juridic este comercial numai pentru una dintre părți, toți contractanții sunt supuși, încât privește acest act, legii comerciale, afară de dispozițiile privitoare la persoana chiar a comercianților și de cazurile în care legea dispune altfel.” Așadar, chiar dacă, prin încheierea de acte juridice cu comercianții, necomercianții nu devin comercianți, totuși actul juridic respectiv, cu excepțiile prevăzute de lege, va avea natură comercială, va fi supus legii comerciale, iar litigiile cărora le dă naștere vor fi de competența instanței comerciale.¹

În sens, economic, comerțul este definit ca activitate al cărei scop este schimbul și circulația mărfurilor de la comercianți la consumatori, în timp ce, în accepție juridică, noțiunea de „comerț” desemnează activitățile de producere și circulație a mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii.²

Procesul economic de producție, circulație a mărfurilor și consum se desfășoară prin intermediul operațiunilor juridice de vânzare, mandat, comision, depozit etc., iar normele care reglementează relațiile sociale ce se formează în cadrul activității de comerț aparțin, în principiu, dreptului comercial.³

Normele dreptului comercial reglementează mecanisme care facilitează *circulația rapidă a bunurilor și asigurarea creditului* (înțeles nu

¹ Prestarea de servicii medicale către populație nu este o întreprindere de furnitură în sensul art. 3 pct. 5 C. com., întrucât medicii exercită o profesie liberală, străină de orice speculă comercială și nu fac un act de comerț, nefiind incidente deci dispozițiile Codului comercial, natura civilă a relațiilor dintre casa de asigurări de sănătate și furnizorii de servicii medicale rezultând expres din dispozițiile art. 246 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, lege specială în raport și de dispozițiile O.U.G. nr. 119/2007 care definesc și contractul comercial, neincidente în speță (I.C.C.J., s. com. decizia nr. 2111 din 12 iunie 2008, www.scj.ro).

² St.D. Cărpenu, *Tratat de drept comercial român*, Ed. Universul Juridic, 2009, p. 9.

³ S. Angheni, M. Volonciu, C. Stoica, *Drept comercial pentru învățământul economic*, Ed. Universitară, București, 2005, p. 14.

atât ca amânare în timp a plății datoriei, cât mai ales ca încredere, bună-credință ce trebuie să existe în relațiile dintre comercianți).¹

Dacă *obiectul de reglementare* este *criteriul principal* cu ajutorul căruia ramurile de drept pot fi delimitate unele de altele, în situațiile în care un atare criteriu se dovedește a fi insuficient, se poate recurge la următoarele *criterii auxiliare*: 1. calitatea subiectelor (subiectele raporturilor juridice comerciale, așa cum am arătat, sunt, de regulă, comercianți); 2. caracterul normelor (atât în dreptul civil, cât și în dreptul comercial, normele sunt preponderent dispozitive, în special suplative); 3. caracterul sancțiunilor (în cazul comercianților, întâlnim sancțiuni specifice, ca, de exemplu, suspendarea activității sau a uneia dintre activitățile comerciantului, interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice, interzicerea accesului la unele resurse financiare, dizolvarea); 4. metoda de reglementare (egalitatea părților, atât în dreptul civil, cât și în dreptul comercial).

Noul Cod civil – Legea nr. 287/2009² promovează concepția monistă de reglementare a raporturilor de drept privat într-un singur cod, care să încorporeze totalitatea reglementărilor privitoare la persoane, relațiile de familie și relațiile comerciale.³

Potrivit dispozițiilor art. 3 din noul Cod civil, dispozițiile sale se aplică și raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil. Sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o *întreprindere*.

Constituie *exploatarea unei întreprinderi* exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu ca scop obținerea de profit.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 6 din proiectul Legii pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, „în vederea aplicării dispozițiilor art. 3 C. civ., *noțiunea de „profesionist”*”

¹ *Ibidem*, p. 17.

² Publicată în M. Of. nr. 511 din 24 iulie 2009.

³ A se vedea S. Angheni, *Dreptul comercial – între tradiționalism și modernism*, în C.J. nr. 9/2010, p. 483-485; S. Angheni, *Dreptul comercial – între dualism și monism*, în Colectiv, coord. M. Uliescu, *Noul Cod civil. Comentarii*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 40-57; St.D. Cârpenaru, *Dreptul comercial în condițiile Noului Cod civil*, în C.J. nr. 10/2010, p. 543-546.

include noțiunile de comerciant, întreprinzător, agent economic, precum și orice alte persoane autorizate să desfășoare o activitate cu sau fără caracter economic, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil.

În toate actele normative în vigoare, expresiile *acte de comerț* sau *fapte de comerț* se înlocuiesc cu expresia *activități de producție, comerț sau prestări de servicii*, după caz.”

În fine, așa cum s-a arătat în doctrină, dreptul contractelor speciale se află situat între teoria generală a obligațiilor și organizarea particulară a unui contract individual.

Noțiunea de *contract special* este dominată de două antinomii: opoziția dintre regulile generale, și regulile speciale, pe de o parte și, pe de altă parte, opoziția dintre contractele numite și contractele nenumite.¹

În cele ce urmează, ne vom referi, mai întâi, la unele elemente ale teoriei generale a obligațiilor, pe care le-am considerat absolut necesare pentru înțelegerea dreptului contractelor speciale iar, mai apoi, vom analiza unele dintre contractele speciale reglementate ca figuri juridice distincte în Codul civil, în Codul comercial sau în alte legi speciale.

1.1.2. Contractul – principalul izvor al raporturilor juridice civile și comerciale

Deși reprezintă un izvor atât pentru raporturile juridice civile, cât și pentru raporturile juridice comerciale, între contractul civil și contractul comercial există deosebiri de regim juridic.

Regulile care guvernează contractele civile sunt aplicabile și contractelor comerciale numai în măsura în care legile comerciale nu prevăd o altfel de reglementare, derogatorie, dreptul civil constituind dreptul comun în privința organizării raporturilor patrimoniale dintre particulari.²

¹ Ph. Malaurie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *Contracte speciale*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009, p. 3.

² Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. I, ed. a IV-a actualizată de L. Mihai și R. Popescu, Ed. Universul Juridic, 2006, p. 7.

Acele contracte care au ca obiect un imobil, chiar dacă sunt încheiate între doi comercianți cu scopul obținerii de profit, păstrează caracterul civil.¹

Este adevărat că, în viziunea tradițională a redactorilor Codului comercial, vânzarea-cumpărarea comercială nu poate avea ca obiect bunuri imobile, pentru rațiuni de protecție a actelor juridice privind bunurile de mare valoare.² Totuși, atât în doctrină, cât și în jurisprudență, s-au adus unele nuanțări acestei concepții, considerată prea rigidă în contextul socio-economic actual³, fiind admis caracterul comercial al vânzării sau închirierii unor bunuri imobile care fac parte din fondul de comerț⁴ ori al închirierii unor bunuri imobile destinate unei activități comerciale.⁵

¹ *Fr. Deak, op. cit.*, vol. 1, p. 8-9.

² A se vedea și *L. Herovanu*, Regimul juridic al imobilelor raportat la fondul de comerț, în *Revista de drept comercial* nr. 11/2008, p. 38-47; *O. Rădulescu, P. Rosenberg, A. Tudor*, Vânzarea-cumpărarea bunurilor imobile este act de comerț sau act civil?, în *R.D.C.* nr. 7-8/2008, p. 21-26.

³ *G. Boroi, O. Spineanu-Matei*, Codul de procedură civilă adnotat, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2007, p. 18, notă la decizia nr. 2167/2006 a I.C.C.J., s. com.

⁴ Fondul de comerț a fost definit ca universalitate de fapt, bun mobil incorporal reprezentat de ansamblul bunurilor mobile și imobile, corporale și incorporale, pe care comerciantul le afectează desfășurării activității comerciale, în scopul atragerii clientelei și al obținerii de profit.

⁵ *Gh. Piperea*, Natura juridică a operațiunilor imobiliare, în *R.D.C.* nr. 10/2000, p. 149; *G. Papu*, Despre excluderea imobilelor din domeniul dreptului comercial, în *R.D.C.* nr. 2/1998, p. 69.

„Litigiul dedus judecății este supus jurisdicției comerciale deoarece închirierea unui spațiu cu destinația de magazin de desfacere a produselor lactate – de către intimată-societate comercială – constituie un act de comerț subiectiv potrivit art. 4 din C. com. care instituie o prezumție de comercialitate pentru toate obligațiile comerciantului. Întrucât prezumția de comercialitate nu a fost răsturnată de recurentă – în sensul că nu s-a făcut dovada faptului că operațiunea este străină comerciantului datorită scopului urmărit de acesta, ci, dimpotrivă, închirierea a vizat un spațiu cu destinație comercială, în mod corect instanța de apel a reținut natura comercială a litigiului.

Potrivit art. 56 C. com., actul juridic care este comercial numai pentru una din părți este supus legii comerciale, afară de dispozițiile privind persoana chiar a comercianților, prin urmare operează principiu potrivit căruia faptele de comerț unilaterale sau mixte sunt guvernate de legea comercială, deoarece un

Totodată, în conformitate cu dispozițiile art. 3 pct. 8 C. com., sunt fapte de comerț întreprinderile de construcții, adică acele întreprinderi care au ca obiect construirea de edificii noi în scopul de a fi revândute sau modificarea, transformarea, amenajarea ori reabilitarea unor construcții, în scop de revânzare.

1.2. Noțiuni generale privind obligațiile civile

1.2.1. Considerații generale

Obligația (raportul juridic de obligație) este raportul juridic în care o parte, numită creditor, poate pretinde celeilalte părți, numită debitor, să execute o prestație sau mai multe prestații ce pot fi de a da, a face sau a nu face, de regulă sub sancțiunea constrângerii de stat.¹

Altfel spus, obligația este legătura de drept (obiectul unei sancțiuni statale) ce unește creditorul și debitorul.²

În sens restrâns, termenul de obligație denumește numai latura pasivă a raportului juridic obligațional (care are în conținutul său dreptul de creanță al creditorului și obligația corelativă a debitorului), respectiv îndatorirea debitorului de a da, a face sau a nu face ceva ce ar fi putut să facă, dacă nu s-ar fi obligat.

În sistemul Codului nostru civil, contractul apare ca fiind principalul izvor al obligațiilor, alături de celelalte acte juridice (înțelese ca manifestări de voință în sensul producerii de efecte juridice constând în nașterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice civile), de faptele juridice în sens restrâns (înțelese ca manifestări de voință săvârșite fără intenția de a produce efecte juridice, efecte care se produc în temeiul legii) și de evenimente (înțelese ca împrejurări independente de voința omului – naștere, moartea etc. – producătoare de consecințe juridice).

raport juridic unic trebuie supus unei reglementări unice (I.C.C.J., s. com., decizia nr. 3459 din 8 octombrie 2004, în R.D.C. nr. 10/2006, p. 206).

¹ L Pop, *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p. 10.

² Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *Obligațiile*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009, p. 1.

Art. 942 C. civ. definește contractul ca fiind „acordul între două sau mai multe persoane spre a constitui sau a stinge între dânșii un raport juridic.”

Esența contractului constă în realizarea acordului de voințe al părților, astfel încât contractul nu se poate forma în lipsa consimțământului uneia dintre părți.

Din definiția legală a contractului rezultă că acesta este un act juridic bilateral sau multilateral.

Fiind un act juridic, contractul apare ca manifestare de voință concordantă a două sau mai multe persoane, exprimată cu intenția de a produce efecte juridice, efecte care constau în nașterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice, civile sau comerciale, după caz, după cum contractul este civil sau comercial.¹

Sunt *bilaterale* actele juridice civile pentru a căror încheiere valabilă este necesară realizarea acordului de voințe a două părți și sunt *multilaterale* actele juridice care presupun realizare voinței concordante a trei sau mai multe părți.

Clasificarea actelor juridice după criteriul numărului părților, în *acte juridice unilaterale* și *acte juridice bilaterale*, nu se confundă cu clasificarea contractelor după conținut în *contracte unilaterale* și *contracte bilaterale (sinalagmatice)*. Astfel, contractele, indiferent dacă sunt unilaterale sau sinalagmatice, sunt acte juridice bilaterale sau multilaterale (presupun exprimarea voinței a două sau mai multe părți). Însă, dacă din contractele unilaterale se nasc obligații în sarcina unei singure părți (debitorul), cealaltă parte apărând ca titular al dreptului corelativ (creditorul), în cazul contractelor bilaterale ambele părți au atât calitatea de creditor, cât și calitatea de debitor, obligațiile părților fiind reciproce și interdependente.²

Potrivit dispozițiilor art. 944 C. civ., contractul unilateral este contractul în care „una sau mai multe persoane se obligă către una sau mai multe persoane, fără ca acestea din urmă să se oblighe”.

¹ Gh. Belevu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2001, p. 128.

² C. Jora, L. Uță, *Curs de drept civil pentru administrație publică. Elemente de teoria drepturilor reale și teoria generală a obligațiilor*, Ed. Pro Universitaria, București, 2007, p. 183.

Sunt contracte unilaterale, de exemplu, donația, depozitul, mandatul, împrumutul.

În conformitate cu prevederile art. 943 C. civ., contractul este bilateral sau sinalagmatic atunci când părțile se obligă reciproc una față de cealaltă.

Sunt contracte sinalagmatice, de exemplu, vânzarea-cumpărarea, locațiunea, schimbul etc.

În legislația și doctrina recente se face distincția între contractele încheiate între profesioniști și consumatori, pe de o parte (supuse unui regim derogator de la dreptul comun sub aspectul încheierii și interpretării) și contractele care nu sunt încheiate între profesioniști și consumatori, pe de altă parte. Primele dintre acestea sunt reglementate prin norme imperative, care au ca scop protecția consumatorului și care privesc, în principal, libertatea de a alege a consumatorului, obligația de informare a acestuia, interzicerea clauzelor abuzive¹, termenul de reflecție și de retractare pentru anumite contracte, interdicția de a se face vreo plată înainte de scurgerea unui termen.²

¹ „Cererea de reziliere a contractului de închiriere din 1991 formulată de reclamanta P.D. care are calitate procesuală activă în contradictoriu cu SC A.I. SRL a fost în mod întemeiat și legal respinsă de instanța de fond și instanța de apel deoarece potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori, clauze abuzive sunt acele clauze care nu au fost negociate direct cu consumatorul și care, prin ele însele sau împreună cu alte prevederi din contract, creează în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

Alin. (2) al articolului precizează când o clauză contractuală este considerată ca fiind negociată direct cu consumatorul, respectiv când aceasta a fost stabilită fără a da posibilitatea consumatorului să influențeze natura ei, cum ar fi contractele standard preformulate sau condițiile generale de vânzare practicate de comercianți pe piața produsului sau serviciului respectiv.

În cauză s-a constatat că acele clauze invocate de reclamantă ca fiind clauze abuzive, nu au acest caracter deoarece contractul de închiriere din 1999 este un contract negociat între locator și locatar, deci nu cuprinde clauze care să nu fi fost negociate cu consumatorul, în speță cu locatarul SC R.P. SRL (I.C.C.J., s. com., decizia nr. 824 din 29 februarie 2008, www.scj.ro).

² Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *op. cit.*, p. 216-217.

1.2.2. Dispozițiile noului Cod civil privind definiția și clasificarea contractelor

Contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica, transmite sau stinge un raport juridic (art. 1166).¹

Contractelor nereglementate de lege (nenumite) li se aplică dispozițiile de drept comun din Codul civil, iar dacă acestea nu sunt îndesulătoare, regulile speciale privitoare la contractul cu care se aseamănă cel mai mult (art. 1168).

Contractul este sinalagmatic atunci când obligațiile născute din acesta sunt reciproce și interdependente. În caz contrar, contractul este unilateral chiar dacă executarea lui presupune obligații în sarcina ambelor părți² (art. 1171).

Contractul prin care fiecare parte urmărește să își procure un avantaj în schimbul obligațiilor asumate este *cu titlu oneros*, iar contractul prin care una dintre părți urmărește să procure celeilalte părți un beneficiu, fără a obține în schimb vreun avantaj, este *cu titlu gratuit* (art. 1172).

Este *comutativ* contractul în care, la momentul încheierii sale, existența drepturilor și obligațiilor părților este certă, iar întinderea acestora este determinată sau determinabilă, după cum este *aleatoriu* contractul care, prin natura lui sau prin voința părților, oferă cel puțin uneia dintre părți șansa unui câștig și o expune totodată la riscul unei pierderi, ce depind de un eveniment viitor și incert (art. 1173).

Contractul poate fi *consensual* (atunci când se formează prin simplul acord de voințe al părților), *solemn* (atunci când validitatea sa este supusă îndeplinirii unor formalități prevăzute de lege) sau *real* (atunci când, pentru validitatea sa, este necesară predarea unui bun al debitorului (art. 1174).

Contractul este *de adeziune* atunci când clauzele sale esențiale sunt impuse ori sunt redactate de una dintre părți, pentru aceasta sau ca urmare a instrucțiunilor sale, cealaltă parte neavând decât să le accepte ca atare (art. 1175).

¹ Pentru definiția și clasificarea contractelor, a se vedea C. Jora, L. Uță, *op. cit.*, p. 179-190.

² Pentru efectele speciale ale contractelor sinalagmatice, a se vedea C. Jora, L. Uță, *op. cit.*, p. 216-226.

După modul de exprimare a voinței părților, contractele se clasifică în contracte negociate, contracte de adeziune și contracte obligatorii.

Contractele negociate sunt acele contracte la încheierea cărora părțile negociază liber toate clauzele, fără a se impune ceva străin voinței părților.

Contractul negociat este tipul tradițional de contract, care dă eficiență atât principiului autonomiei de voință, cât și principiului egalității juridice a părților.

Contractele de adeziune sunt acele contracte în care clauzele contractuale sunt stabilite de una dintre părți, fie în întregime, fie în cea mai mare parte, cocontractantul având numai libertatea de a accepta clauzele în forma în care i-au fost propuse, caz în care contractul se încheie, fie de a refuza încheierea contractului. Așadar, libertate contractuală a uneia dintre părți se reduce la a accepta sau a refuza oferta de contract, conținând clauze prestabilite, formulate de cealaltă parte, deci de a adera sau nu la un contract deja redactat.

Contractele obligatorii sau forțate sunt acele contracte a căror încheiere este impusă de lege, în condițiile reglementate.

Spre deosebire de contractele de adeziune, în cazul cărora conținutul contractului este impus de una dintre părți, în cazul contractelor forțate, conținutul acestora și condițiile de încheiere sunt stabilite de lege pentru protejarea intereselor consumatorilor.

Contractul-cadru este acordul prin care părțile convin să negocieze, să încheie sau să mențină raporturi contractuale ale căror elemente esențiale sunt determinate de acesta.

Modalitatea de executare a contractului-cadru, în special termenul și volumul prestațiilor, precum și, dacă este cazul, prețul acestora sunt precizate prin convenții ulterioare (art. 1176).

Contractul încheiat cu consumatorii este supus legilor speciale și, în completare, dispozițiilor C. civ. (art. 1177).

Așadar, aspectele legate de protecția consumatorilor au fost considerate de domeniul legilor speciale, chiar dacă dispozițiile Codului civil reprezintă în continuare dreptul comun în această materie.